

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.

Na pol roka --- 2 " --- "

Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,

páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Nečakaný obrat.

V minulom čísle «Krešťana» písali sme o tom, že k akému zlomyselnému nápadu chystá sa Tisza, aby poistil panovanie svoje; a že pre toto násilenstvo k akému boju strojí sa celá opozícia.

Čitatelia naši doista zvedave a nespokojne čakali, čo a akú zprávu donese «Krešťan» o tejto rozhorčenej pračke ablegátov, v ktorej snáď aj kív bude tiecť. Nejednen z nás predstavoval si, že aké kriky a zvady strhnú sa medzi ablegátmi. Ako si budú grobianiť a vyhrážať jeden druhému. Ako budú nadávať Tiszovi, prézesovi atď. No chvála Bohu, z tohoto zlého nič sa nestalo, lebo miesto pračky celkom nečakane nastal pokoj.

Ako to aj po búrke býva. Nebe zachmúri sa. Blíska sa a hrmí. Človek trnie hrúzou, a prosí Boha, aby odstránil nešťastie. A hľa, nebe vyjasní sa, strach pomínie, a radosť naplní srdcia. Tak podobne stalo sa aj v snemovni.

Tisza pohrozil sa obštruantom, že čo by priam došliapal slobodu a právo, predsa spraví poriadok v snemovni. Ukáže, že áno, má železnú ruku, hoc to len za hlúpe chvastanie sa držia protivníci jeho. Strana jeho — tento poslušný otrok — prisľúbila, že bude mu pomáhať, a nepustí ho, čo by sa čo robilo. Dobre vedia títo nenasýtení Iudia, že ak gazda padne, bude po chlebičku.

Opozícia nenalakala sa vyhrážok Tiszových, lebo vedela, že keď so spojenou silou udre naň: musí padnúť, čo by mal po ruke tých najbesnejších pomocníkov. To on dobre vedel. Báł sa následkov. Ale aj o tom bol presvedčený, že v súr-

nom položení tomto, verní spojenci jeho: Koššuthisti nezanechajú ho. Pomôžu mu z blata, do ktorého uviaznul až po krky. Nesklamal sa. A tak keď národ čakal krutý boj, v ktorom padnúť mala hlava Tiszova: znovu musel zkusiť, že páni Koššuthisti len žart robili. Hlúpu komediu, ako inokedy, s tým rozdielom, že teraz koniec bude neporiadku, v ktorom krajina vyše roka nachádzala sa. Nič inšie sa nestalo, len to, že dňa 10. marca Koloman Thaly zo zplnomocnenia Koššuthistov vyzval Tiszu, aby nazpät stiahol násilné návrhy svoje, vtedy že Koššuthisti odstúpia od boja. Oslovil aj ostatné stránky, aby složily zbroj. Tak sa aj stalo. Nikto nechcel byť zodpovedný za následky boja, a tak malý tábor obštruantov, keď videl podvod strany Koššuthovej, prijal pokoj, s čím dal milosť Tiszovi. Tento s veľkou radosťou vyslovil sa, že návrhy svoje nazpät stiahne. Pri čom tak sa cítil, ako čo by bol najväčším vífazom. No len počkaj, čo sa vlečie neutečie!

Konečne snem po dlhej a naničhodnej zvade započne prácu. Chvála Bohu! Len aby to dlho trvalo!

My odprvku za nemožný držali sme boj, ktorý Koššuthisti nerozumne začali, a do ktorého vhnali aj iné opozicionálne stránky, lebo vedeli sme, aký koniec vezme, a aké smutné následky bude mať. Neraz sme ich napadli pre to; a keď tajne vyjednali sa s Tiszom a uprchli s bojišťa, nazvali sme ich zradcami. Čudovali by sme sa, keby voličia jejich ináč súdili o nich, ako my!

S druhej strany ale zlosť naplní srdcia naše, keď predstavíme pred seba strašné následky marného zápasu ablegátov. Pýtame sa: muselo to byť? Musel byť neporiadok v krajine? Muselo

narukovať toľké tisíce rezervistov? Museli predĺžiť službu starých vojakov? Akým srdcom budú títo k ablegátom? Kto dá vynáhradu krajine, kto poteší tisíce chudobných rodín? Nech odpovedajú tí, ktorí začali obštrukciu, ktorí shodili Szélla z ministerstva, ktorí doniesli nám na krky Tiszu, najväčšieho to násilníka!

V úprimnosti toho najvnútornejšieho priateľstva medzi Tiszom a Koššuthovou stranou pochybovať: bolo by bláznovstvo. A ono je to priateľstvo veru-veru akési čudné. Ajhľa: Tisza je dôverník najvyššej osoby pána kráľa z rodu Habsburgovcov, Koššuthovci ale nieraz otvorene dali výraz tomu, že im je nie po vôli rakúsko-cisárska koruna na pomazanej hlave kráľa uhorského...

Nuž to veľiké čudné priateľstvo len-len že nenakydalo na toho násilného ministra celú hromadu vífazoslávnych vencov, že ráčil máchajúcu «silnú» ruku svoju stiahnuť — aby si nepoškodil. Koššuthovci a židia zaraz zapomneli na všetko. Všetko to len o smierčivosti Tiszovej vyvreskuje; o tom ale, že ako zamýšľal zotročiť celú snemovňu, múdre sa mlčí. A tí páni liberálni ablegáti od nesmiernej slávy a radosti nemajú sa ani kedy hanbiť za to, že poskakujú na povel svojho gazdu-ministra ako bábatká na drôtikoch. Raz im povie: ideme zotročiť všetkých ablegátov, a oni ako hluchonemí bez všetkého rozmýšľania éljenujú mu k tomu. O deň o dva rozmyslí sa minister, že nie tak, odvolajme ten nešťastný návrh, a oni zase éljenujú. Minister im povie: toto je čierne, a oni oduševňujú sa hneď, že áno, áno, je to čierne. A zas povie: však je to biele, a oni za ním: tak je, tak je, je to biele. — Nuž s takou čeliadkou je radosť panovať, čo?

A ešte väčšia radosť je mať takú roztomilú opozíciu, ako je strana Koššuthova. Tejto roztomilej strane bol raz istý Csávolszky — tiež bývalý Koššuthista, vyčítal na sneme všetky tie strašné hrozby, s ktorými sa boli Koššuthovci prisahali, že nikdy a nikdy neustúpia od obštrukcie, zakiaľ neprevedú komando maďarské. Veru človekovi až vlny dubkom vstávaly pri tých hrozbách, kliatbách a prisahách Koššuthovcov. A je pravda, že si páni Košsuthisti aj dostali slovu strašne, zakiaľ bol ministrom Széll, katolík, aj zakiaľ neprepadnú po tomto Héderváry, tiež katolík. Ale konečne prišiel predsa kalvín a priateľ židov: Štefan Tisza, a milí Koššuthovci ráčili

hneď zabudnúť na všetky strašné hrozby a prisahy svoje, i bolo po obštrukcii.

Teraz dopomohli mu ku konečnému vífazstvu. Je to veru vydobytok strašný pre národ taký násilnický minister a nadto ešte aj hrozne drahý. Pre takýto boj posúdi ich historia, a to naznačí: že bol čas, keď ľudia bez rozvahy zastupovali národ na sneme; narobili mu náramné škody, potom však hlavu sklonili pred najväčším násilníkom. Od strachu, či z vlastenectva?...

No, hoc Tisza tento ráz šťastlivo obstál z milosti Koššuthistov, my neprestaneme dobíjať naň, a veru musí padnúť!

Musí!

Fatranský.

POLITICKÉ CHÝRY.

Obštrukcia utišená.

Zlopestné návrhy Tiszove o nových poriadkoch parlamentárneho pojednávania, sú našim ct. čitateľom známe už z minulého čísla.

Snemovňa mala predovšetkým riešiť nad tým, zdá-liž tie návrhy prijme ku ďalšiemu pretriasaniu. Nad tým hlasovalo sa dľa mena, tak to žiadala opozícia. Opozitní ablegáti chceli, aby Tisza verejne dokázal pred svetom, že rozumel by sa takto aj tej najošklivejšej svevole. Oni cheli i to, aby každý liberál verejne vydal svedectvo o sebe, že dľa vôle ministrovej musí hlasovať raz tak a zas inak. Preto bolo treba hlasovať dľa mena.

Rozumie sa, že páni liberáli aj dostavili sa a hlasovali poslušne, ako sa patrí. Taktó porobily za všetky prípravy ku rozmlaždeniu práv ablegátov. Na druhý deň mal Tisza započat svoju prácu: odôvodňovať svoj návrh. Ale hlásil sa ku slovu starý košsuthista Koloman Thaly a začal modlikať (ako to už takí starci vedia) Tiszu, aby odvolal návrhy svoje, oni že nebudú mu robiť prekážky a ufá, že ani ostatní. Nato Tisza osvedčil, že áno, hotový je odstúpiť od návrhov svojich a tieže odvolať, ak zabezpečí sa mu to, že návrhy vojenské rýchle, bez všetkého pojednávania prepustia. — Starec Thaly šiel ku Tiszovi s tým, že: köszönöm (ďakujem) a podal i potriasol ministerskú ruku.

Predseda snemovne vyzdvihol na čas pojednávania, a opozitné stránky pošly sa radíť, čo teraz? Po výstupe Thalyho nebolo možno trvať ďalej pri obštrukcii a tak po prestávke osvedčil aj Ugron, že vzhladom na to, že niet už obštruantov, on i priatelia jeho tedy tiež odstupujú od

obštrukcie. S ľudovej strany osvedčil gróf Aladár Zichy že ľudová strana, ktorá neobštruovala, pri terajších okolnostiach za povinnosť pokladá si vysloviť, že vojenským predlohám ani teraz nebude prekážať.

Boje proti Tiszovi.

Vojenské predlohy sa skutočne rýchle odhlasovali a previedly aj v dome veľmožov. Zákon tento aj pán kráľ už potvrdil, nato telegrafične šla z Viedne úprava na ministra domobrany, aby už teraz porobil poriadky k assentírke.

Ti teda, ktorí mali byť assentovaní roku minulého, pojdu o krátky čas pod vojenskú mieru. Tohoročí regrúti ale ešte nie sú odhlasovaní.

Aby prestal aj stav exlexu a porcie aby sa zákonite vyberať mohli, treba je Tiszovi previesť odhlasovanie indemnity, tojest zákon doniesť, že sa minuloročné krajinské hospodárenie bez odhlasovaného rozpočtu — náhradne udobruje. — Obštruanti nezaviazali sa prepustiť rýchle aj túto indemnitu. Že košuthovci proti Tiszovi nepovedia ani teraz slova, to sa vedelo. Ale ostatnia opozícia nebude mlčať. Tak gróf Apponyi prehovoril k tejto veci; rozpovedal svoj program a napádal Tiszu zvlášte preto, že Tisza ministerstvo Széllovo za jalové a marné vyhlasoval na sneme.

K boju tomuto proti Tiszovi pripojili sa aj s ľudovej strany *dr. Ján Csernoch* a *Pavel Kovács*.

Dr. Ján Csernoch, ako obyčajne i teraz povedal veľmi premyslenú a diplomatickú reč. Predovšetkým žiadal, aby sa porcie zaostalé nevyberaly hromadnými exekuciami a aby od reštancii vôbec žiadnych úrokov nebral štát, lebo k tomu ani práva nemá.

Poneváž odhlasovanie indemnity je toľko ako odhlasovanie dôvery vláde: pre túto príčinu rečník a strana jeho neodhlasuje návrh o indemnite, ale ten najväčší dozor chce prevádzať nad účinkovaním vlády novej, voči ktorej strana ľudova žiadnej dôvery nemá. Tu udôvodňoval radom, prečo nemože dôverovať v Tiszovi i rozoberal minulosť Tiszovu a tú protivu, ktorá javi sa medzi smerom Tiszovým a Széllovým. Príčina nedôvery jeho je aj ten povestný návrh o reforme (obnove) pravidiel snemového pojednávania. Táto časť — a tiež posudzovanie politiky Apponyiho — v reči Csernochovej bola najpozoruhodnejšia. Veľmi potrebné bolo tak jadrne poukázať na zlomyseľnosť tých návrhov Tiszových, lebo je to slabá, nepeknná stránka vlády, ktorú zamlčovať môžu košuthisti, ale machula (špina) je len machula a ľudovej strane ostane vždy pred očima.

Dr. Pavel Kovács nedôveruje vo vláde už aj preto, lebo doterajšie účinkovanie Tiszovo je samé násilensvo. Universitnú mládež (žiaci vyšších škôl) prísnymi nariadeniami prekáža v svobodnom spolčovaní sa. Odsudzuje rozhodne rečník to, čo robí Tisza so socialistmi, ktorých všetkého práva pozbavuje, ich shromáždenia zabraňuje, ich noviny na porad šbabe a s tým len rozhorčenosť socialistov dráždi. Neopatrný je Tisza aj pri dovolovaní rozličných obchodných podnikov, ktoré obyčajne klamom a ztratom sa končia, tak, že v cudzemsku uhorské podniky nemajú už temer praziadnej dôvery.

Rusko-japonská vojna.

O poslednej bitke námestník Alexejev oznamuje cárovi:

Veliteľ port-arturskej pevnosti oznamuje: Okolo 12 hodiny v noci na 10. marca na horizonte v lúčach svetla našich projektorov bolo badať lode, podobné torpedovým

a z baterií začali strieľať na ne. O 2 hodine 40 minútach v noci na more vyšly naše torpedové lode, ktoré okolo 4-tej ráno srazily sa s nepriateľom k západu od majáka Laotešan. Po niekoľkých vystreloch nepriateľ utiahol sa k juhu smerom na Šandun, a naše torpedové loďky vrátili sa do Artura. O 6. hodine ráno byly vyslané torpedové loďky, ktoré o pol hodiny vrátili sa. Prišla zvest, že blíži sa nepriateľská eskadra. O 8^{1/2} hodine Japonci začali strelbu proti našim križiakom a proti pevnosti. Nepriateľ má 14 lodí. Všetku strelbu vedie spoza Laotešana.

«Odhodlanie admirála Makarova osobne pokúsiť sa s križiakom «Novikom», pri pomoci «Bajana», zachrániť poškodenú torpedovú loďku «Stereagušeho», k vôli čomu veliteľ premenil loď a pred očima nepriateľskej torpedovej flotilly šiel na more, je dôkazom veľkej smelosti a odhodlanosti, ktorá, bohužiaľ, ostaia bez zaslúženého výsledku, lebo torpedová loď nemohla byť zachránená pre nápad celou silou Japoncov urobený. Ale hrdinské odhodlanie admirála Makarova iste zasluhuje úprimného uznania a skutok tento iste veľmi poznášajúce a povzbudzujúce bude účinkovať na držanie sa port-arturskej posádky...» Hovoriac ďalej o utonulom «Stereagušom», dokladá: «Ztraty Japoncov zdajú sa byť tiež nie neznáčajnými a podľa všetkého to prinútilo ich pretrhnúť bombardovanie.»

Najnovšie o rusko-japonskej vojne.

Veliteľ Port-Artura oznamuje nasledujúce podrobnosti o bombardovaní pevnosti: Keď nepriateľ začal strelbu, odpovedaly mu naše batterie. Šesť nepriateľských lodí zpoza Laotešana strieľalo na pevnosť. Bombardovanie prestalo o 1. hodine 15 minútach popoludní. Protivník vypustil do 200 nábojov; jedna z bomb z batterie číslo 15 Elektrického útesa silne poškodila japonský križiak. Výsledky bombardovania sú neznáčajné.

Dľa privátneho telegrammu, ktorý v Londýne dostali z Port-Artura, okrem torpedovej lode, ktorú utopil «Vlastnyj», lajtnant Karceva, Japonci v bitke 10. marca ztratil i viac torpedových lodí. Japonský križiak «Taka-sago» má byť veľmi ťažko poškodený.

Tiež do Londýna došlý telegramm hovorí, že o japonských ztratách censúra japonská neprepúšťa nijakej depeše.

Voľba lekára. Z Trnavy sdelujú nám, že tamojší okolný lekár *dr. Szvatko* (kresťan) vymenovaný je za okresného lekára, následkom čoho má byť teraz 22-ho marca voľba nového okolného lekára. O to miesto uchádzajú sa dvaja židia a jeden mladý šikovný kresťanský lekár, *dr. Ján Záturcký*. Obecenstvo oduševňuje sa len za tohoto. Veľmi chvalitebne, však tých židovských lekárov je už vyše strely. Kresťania okolia trnavského nebudú len hlasovať na žida.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme et. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkratšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútení budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. **4 koruny**
na pol roka ... .. **2 koruny**
na štvrt' roka ... .. **1 koruna.**

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
 Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Akú školu si voliť: či cirkevnú alebo štátnu?

Od Hrdóša.

Pri rozvažovaní terajšieho stavu cirkevných škol v č. 1. týchto novín a líčení pomerov, ktoré povstaly medzi obcami a ich učiteľmi pre požiadavky krajinských zákonov; nastáva tá záhadná a už nevyhnutelná otázka pre každú obec, či cirkevnú školu i ďalej udržiavať, alebo štátu v jeho podujímaní krok za krokom ustupovať máme?

Ku rozlúšteniu toho potrebné je najprv pravý pochop mať o škole a jej úlohe, ďalej aj o tom, jaké právo majú rodičia, cirkev a štát ohľadom školy.

Pravý pochop o škole má ten, kto vie, že škola, predovšiem obecná, je ústav, v ktorom doplňuje a zdokonaluje sa v učení a výchove dietok to, čo domáci sami nedostačia.

Najprvší učitelia a vychovávateľa dietok svojich sú rodičia. «Čti otca svojho i matku svoju.» Zákonom týmto božím, ale aj zákonom prírody dané je rodičom to právo a tá povinnosť, aby dietky svoje o všetkom potrebnom poučili, a ich vychovali k tomu cieľu, pre ktorý človek od Boha stvorený je. Toto právo mali rodičia a plniť ho povinní boli prv, než jestvoval štát, prv než bola cirkev. Či snád prarodičia dietky svoje neučili a nevychovali? Aj teraz ešte niektorá rodina domáceho učiteľa si drží, ba áno, niektorý otec ešte i vo vyšších vedomostach detí svoje sám učí.

Rodičia môžu, a pre isté okolnosti aj prinútení sú výchovu dietok svojich inému sveriť. Lež jako rodičia i v takom páde predbežnými známostami dietky svoje pre školu pripravíť, v učení ich povzbudzovať, na poriadok bedliť, slovom v

učení a výchove dietok s učiteľom spolupracovať majú: tak zase učiteľ, ponač je jejich zástupca, len v tom duchu má a smie viesť učenie a výchovu, v ktorom sami rodičia to činiť povinní by boli.

Keď sú rodičia kresťania, vtedy výchove dietok zodpovedať len cirkevná škola môže; tojest taká, ktorá spravovaná je v duchu Krista Pána od cirkvi.

Prečo? Jako pre kresťanských rodičov, tak i pre ich zástupcu, učiteľa, najprvším vzorom, ktorého sa pri vyučovaní a výchove dietok držať majú, musí byť sám Ježiš Kristus. On je «cesta, pravda a život.» Všetké vedy alebo súhlasia s jeho pravdou, alebo nie. On je ďalej najdokonalejší vzor čnosti oproti Bohu, tojest náboženstva; vzor čnosti oproti bližnému, tedy života občanského; vzor čnosti oproti sebe samému, čili života domáceho, osobného a rodinného. Čo pre strom je štava, to je pre človeka náboženstvo, viera. Telo od duše odtrhnúť nemožno. Kresťanovi nenie dosť len mnoho vedieť a asnád len pred svetom statočným byť; kresťan má rásť v pravde, v milosti, vo vnútornej spravodlivosti, ponač daný mu je život časný preto, aby obsiahol život i večný. K tomu nedostačia len prostriedky prirodzené, učenie a dobrý príklad vychovávateľa, ale potrebné sú prostriedky i nadprirodzené, ktoré len skrz cirkev vysluhované byť môžu.

Ďalej ale, cirkev má i právo nad učením a výchovou strážiť a ju viesť. Lebo jako rodičia na stav manželský svoj požehnanie Božie skrz sluhu cirkve prosia, tak i dieťa svoje v krste svätom do právomocnosti jej oddávajú. Je-li úloha cirkve dospelých vyučovať, tým viac úlohou jej je vyučovať nedospelých. Ježiš Kristus uíelen starších, ale i dietky ponechal pristúpiť k sebe. Preto i škola obecná pre chudobných tak, jako i pre zámožných len s cirkvou sa počala. Čez všetky veky, keď boly vysoké školy, musely byť i obecné. Aj teraz misiónári, kde chrám Pána postavia, tam postavia i školu. Cirkvi teda prináleží vnútorná správa školy dietok kresťanských rodičov. Uznajúc tento pomer, v jakom stojí škola ku rodičom a cirkvi za správny, nasleduje rozluštiť: jaké právo má štát na školu.

Ku vykázaniu toho predbežne treba je pripomenúť: čo je štát?

Jako v jednej obci, v spoločnosti to viac obyvateľov, ku hájeniu práv svojich volia si občania výbor, majú úrad; povie-li kto, obec rozkázala, rozumie sa rychtár rozkázal v mene obci: tak je to i v krajine ústavnej. I tu vyvolia do snemu vyslancov, majú ministerium, ktoré pomocou ostatných úradníkov krajinu riadi.

Štát je teda spoločnosť ľudí, majúca tým cieľom svoju vrchnosť, aby táto právo všetkých

bránila a spravdливость konala. — Z určenia toho vidno, jaké právo má štát na školu. Z považovania o škole a jej úlohe, o právach rodičov a cirkvi, o povolani štátu vysvitá, že právo štátu na školu môže byť len také, jaké má aj oproti jednotlivým občanom.

Teda štát má právo zovňajší poriadok školy udržiavať, na okolnosti zdravotné, na miestnosť, na čas učenia dozerat; práva a povinnosti rodičov a dietok, práva cirkve a jej podriadeného učiteľa brániť, a preto protivnú týmto, jako aj celému štátu učbu prekaziť. Ďalej, jestli v záujme svojom štát isté predmety učebné predpisuje a vyššiu učenosť zase od učiteľov požiada, vtedy štát má povinnosť postarať sa aj o prostriedky a hmotnú podporu k takému vyučovaniu potrebné. Ale jako nezasahuje právo štátu na duševný život človeka jedného, tak nezasahuje ani na to, v jakom duchu škola má byť vedená. Vedy a náboženstvo v školách patria pred inú vrchnosť; vnútorná správa školy patrí cirkvi toho náboženstva, ktoré rodičia školákov vyznávajú. Čo síce aj sám štát uznáva s tým, že školskú stolicu zpomedi rodičov volí a prijatím výučby katechisma, náboženstvo dovoľuje. A tak teda, keď štát dá hmotnú podporu, aby tak väčšia vzdelanosť dosiahnutá bola, nepatrí mu vnútorná správa; veď štát i tak úroky z toho presnejšieho vyučovania z dôchodkovej dane obsiahne. Lebo kde jesto väčšia vzdelanosť, tam jest aj väčší dôchodok a tedy aj väčšia daň dôchodkova. Túto dôchodkovú daň nikto iný, iba štát si poberie; a preto ešte aj duchovné úroky brať, to jest výučbu škôl výlučne a samostatne sriadit nepatrí štátu. Slovom, škola je vychovateľský ústav, ale nie dajaká štátna trestnica.

(Pokračovanie nasleduje.)

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Veriaci z Budemiera, Habzan a Brecejovec 64 korún; z Brecejovec: Ondrej Kušník 20 korún, Anna Kušník 1 korunu, Ján Podsedlý 5 korún; z Košic: Anna Stankovič 1 kor., Helena Brunčák 1 kor. 80 halierov, Štefan Parkanský 1 korunu; z Kendic: Ján Baran 1 korunu; Likavka: Anna Bartoš 1 kor., Barbara Murza z Košic 2 koruny, Terezia Murza 2 koruny, Ján Murza 2 koruny, Alžbeta Papeun 2 kor., Anna Stanislav 1 korunu, Anna Baran 1 korunu, Štefan Sabol 2 kor., Maria Bireš 2 kor.; z Giňova: J. Halvay 1 kor., Katerina Zoldy 1 korunu, Ondrej Sakalik 2 kor., N. N. 1 kor.; zo Štvrtku: Maria Slivka 60 halierov; z Ploského: N. N. 2 kor. 32 hal., Maria Seda 1 kor., Štefan Tomko 1 kor., Ondrej Šosa 1 korunu; z Košic: Maria Begovič 2 kor., Alžbeta Šimko 4 kor. 80 hal., Štefan Nemeč 1 kor., Viacerí 3 koruny 50 hal., Žofia Rusnak 1 kor., Alžbeta Kóvér 2 koruny, Zuzanna Trola 1 kor. 20 hal., Alžbeta Bartoš 1 korunu,

Jozef Šimko 1 korunu; z Košic: Štefan Zelenák 4 kor.; z Bestera: Julia Varga 10 kor., Maria Horváth 10 korún; z Araňidky: Štefan Pecko 2 kor., Maria Bača 1 korunu; z Košic: Anna Sadlik 2 kor. 20 halierov, Maria Andrejkovič 1 kor., Barbara Janočko 1 korunu, Anna Bilica 1 korunu, N. N. 2 kor. 60 hal.; z Ličartovec 2 koruny 40 halierov; z Košic: Maria Šoltis 2 koruny; z Cahanovec 22 korún, Ondrej Kušník Vyslovka 2 kor., Hedviga Konkoľ 1 korunu, Anna Hanuľa 1 kor., Anna Parkovian 80 halierov; zo Svinej: Terezia Horosčák 2 kor., Maria Hric 2 kor.; Szinye: Juraj Nagy 1 kor.; z Lapispatak: Maria Zdiaka 1 kor.; z Kassaujfalú: Juraj Gazdak 1 kor., Maria Štofán 2 kor.; z Csányi: Alžbeta Szegedy 1 kor., Jozef Onderovský 1 kor.; z Košic: Maria Rusnak 10 kor., Jozef Hajfer 2 kor., Michal Počkajsky 1 kor.; z Čaňi: Maria Varga 1 kor.; z Košic: Anna Vančák 1 korunu, Žofia Kolodej 2 koruny, Maria Lacko, Maria Straka, Alžbeta Marisčák, Alžbeta Orosz, Anna Mura, Anna Valčik, Maria Gazdak, Alžbeta König, Helena Holubec, Maria Kovalický, Anna Deržák, N. N., Juraj Hajzer, Štefan Sakal po 1 korune; z Lúčky: Ján Uhlík 2 kor.; z Prešova: Maria Bodnar 1 kor. 80 hal., Jozef Kolarik 1 kor. 60 hal., N. N. 2 kor. 70 hal.; z Čaňi: Ján Horváth 1 kor., Juraj Radačovský 1 kor., Štefan Dobransky, Ján Husovsky, Štefan Pokrivka, Ján Juhas po 1 korune.

Zázračná Matka Levočská nech bude všetkým hojnou odplatou.

BESEDNICA.

Rozprávky z dediny.

XIII.

V terajších časoch nie sú viac už takí zemskí páni, akí boli volakedy. Mnohí z vás pamätajú sa na to, kto boly tí poddaní. A tí ktorí vedia o tom, doista rozprávali mladším, aké časy boly za pánštiny; aké povinnosti museli znášať sedliaci; aké práce museli konať za darmo; ako zachodili s nimi nesvedomití a nefudskí zemani. Ak mali poddaní zlého pána, život jejich nebol k závideniu, ale pri tom neboli v tak zlom položení, ako teraz na mnohých miestach tí chudáci, ktorí zostali poddanými židov.

Z toho času, keď ešte pánština panovala v krajine, poviem vám jednu rozprávku, ktorú počul som od jedného starého sedliaka.

— Náš zemský pán — tak počal rozprávať — bol opravdovým otcem poddaných svojich. Je pravda, že žiadal prácu, na tú prísne dozeral, ale doprial nám aspoň chleba. Nikdy sme necitili, že sme sluhovia jeho. Každý deň ušlo sa nám z roboty, ale nebolo človeka v celej

dedine, ktorý nebol by mal chleba. Tak sme žili ako jedna rodina, o ktorú staral sa dobrotivý otec t. j. pán náš. Naša bola práca, jeho ale starosť. A môžem povedať, že boly roky, keď bola starosť ťažšia ako práca. Neurodilo sa toľko, koľko bolo treba, ale zato netrpeli sme ani hlad, ani nedostatok.

V nedeľu a vo sviatok, každý bol čisto oblečený a tváre prezradzovali najväčšiu spokojnosť.

Jeden deň povolal nás k sebe náš pán. Tam sme stáli všetci pred kašielom, keď takto prehovoril k nám:

— Deti moje, dávam vám na vedomie, že nastali nové časy. Páni na diete vyniesli zákon, dľa ktorého prestalo poddanstvo, prestala pánština. Budete slobodní, gazdovia sami pre seba. Sebe budete orať, žať, kosiť, zväžať atď. Lúto je mi, že sa odtrhneme jeden od druhého. Miloval som vás, a myslím nikdy som vás neukrivil. Napomínam vás, buďte opatrní. Použite múdre slobodu, ktorú dostali ste. Nech vám Boh pomáha.

Pustili sme sa do plaču, a pán tiež sa nemohol zdržať. Aj z jeho očí tiekli slzy.

Rozišli sme sa. Potom sa začal nový život s novými starosťami. Teraz nie len pracovať sme museli, ale aj starať sa o seba. Osoba síce slobodná bola, ale plecia naše pod neviditeľnými farchami klesali. Nezdal sa nám tento nový stav. My predtým ako poddaní viac chleba sme mali, ako v novom živote tomto; ani starosti nás netrápili tak, ako teraz. A veru bol som chlap na mieste. Nesmrdela mi robota. Mal som silné ramená, a triezvu hlavu, a predsa neráz sa stalo, že žena moja žalostne pýtala sa:

— Miško môj, čo budeme jiesť zajtra?

Tak som pracoval, ako predtým, len že prišli suchoty, mrazy, lejárky, ekzekúcie a Boh vie aké nehody. Veru, veru neráz mi bolo lúto tej práce, keď videl som ako vyšla na márnosť.

Jednúc ztrelnúl som sa s bývalým mojím zemským pánom.

— No ako sa máte Michale, pýta sa.

— My, veru horšie ako lepšie.

— Nerozumiem vám.

— Nuž žijeme, lebo musíme žiť.

— Pravda na chlebe slobody?

— Aby čert vzal takú slobodu! Ver' nemali rozumu tí páni, čo to vymysleli. Nevedeli, ako to bude v živote. Pán urodzený môj, není nám tak, ako bolo.

— Len nežiadate si znovu byť poddaným?

— Nech mi veria, zaraz v tomto okamihu.

Prešli roky. Vlasy moje ošediveli a sostareli sa a aj môj dobrý pán. Ale nie len my sme sa premenili, lež celá dedina vyzerá ináč, ako volakedy. Ľudia nechodia viac v krpcoch a v halene. Aj ženy shodili čížmy, ale vypínajú sa v topankách a vešajú na seba pánsky oblek. Každý sa cifruje. Aj náradia robia ináč, ako za mojich časov. Hovoria, že je taká móda. Áno, veď práve móda je zlomkrk jak pánom, tak aj sedliakom. Móda je dlhy robiť, v kréme vysedať, obchádzať kostol, kľiať kňazom, vieru za nič nemať, nemravnosti a roztopaše robiť, na

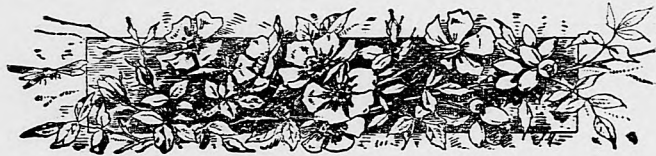
posmech mať to, čo sme my starí za sviatosť držali. Keď ja vidím toto, keď pomyslím, aký to koniec vezme: na moju hriešnu hovorím, že lepšie bolo poddanstvo, ako tá terajšia — vraj — sloboda. Lebo čo vyhrali sedliaci so slobodou? Módu, a táto pozbaví ich všetkého čo mali a vženie do najstrašnejšieho poddanstva. Síce väčšina sedliakov už je v ňom. Tí len z milosti židov žijú. Nemajú nič, a keď chcú jiesť kústik chleba, musia otročiť. Môžem povedať, ani jeden ľud neklesol tak, ako náš. K ničomu není. Je zaostálený, zanedbaný, ponížený, ľahostajný a lakomý. Jediná žiadosť jeho je, nažrať sa toho smradu židovského. Za to dá zem, statok, dom, statočnosť, Boha, dušné spasenie. Áno na korhelicu je súci ľud náš, ale na inšie nie. A čo ho priviedlo k tomu? Bieda od tej slobody.

Všetko sa smenilo, len môj pán aj ja, sme ešte zo starého sveta. Pán môj aj dnes sú taký, aký boly volakedy. Tak sa nosia, ako predtým; tak sa držia Boha, ako volakedy, a Boh láskavý tak ich požehnáva, ako keď mladý boly.

Oba sme už v hrobe s jednou nohou, a ako starý a zkusený človek hovorím, že ľud náš vhodila sloboda do biedy.

Ľud náš zkazený jedine nábožnosť, mravnosť, usilovnosť, triezivosť, šanoblivosť a učenosť napravi. Ak sa neoddá tomuto, bude na potupu človečenstva, a konečne zahynie.

Plačem, keď myslím na to, a volám úzkostlive: škoda pre škoda národa! Mali ho ináč riadiť, a ináč dbať oň!

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme čtených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju ťačenú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

***

Jeho veličenstvo kráľ v Budapešti. Jeho veličenstvo kráľ, ako sa z poloúradného prameňa oznamuje, pravdepodobne už koncom tohto týždňa príde na dlhší pobyt do Budapešti. Počas kráľovho pobytu v budínskej kráľovskej palote bude viac dvorných slávností

Hlava svätého Jána Krstiteľa. Ešte za panovania pápeža Piusa IX., keď vojsko zjednoteného kráľovstva talianskeho zaujalo Rím, pápež Pius IX., ktorý zavrel sa do Vatikánu, z chrámu sv. Sylvestra do svojej súkromnej

kaplnky dal preniesť jednu drahocennú relikviu. V chráme sv. Sylvestra totiž od 1300 rokov strážili v drahocennej zlatej skrinke cenenej na stotisíc korún jednu hlavu, o ktorej legendy tvrdia, že je to hlava svätého Jána Krstiteľa. Túto hlavu dal preniesť Pius IX. do Vatikánu a ačkoľvek rektor chrámu viackrát prosil pápeža Leva XIII., aby drahocennú relikviu vrátil chrámu, pápež nechcel o tom ani počuť. Terajší pápež Pius X. ale o mnohých veciach celkom ináč rozmýšľa než jeho predchodca a teraz, že rektor chrámu sv. Sylvestra i jeho požiadal, aby relikviu vrátil, nahliadnul, že žiadosť rektorova je oprávnená a preto naložil, aby hlavu sv. Jána Krstiteľa preniesli na jej staré miesto: do chrámu sv. Sylvestra.

180 millionov dedictva. Časopis «Arad és Vidéke» prináša chýr o jednom v Indii zomrelom boháčovi, ktorého obrovská pozostalosť pripadne jeho v Uhorsku, v meste Arade žijúcim pokrevným. Dľa zprávy spomenutého aradského časopisu indická vláda cestou rakúsko-uhorského konsulatú v Kalkutte uvedomila Filipa Reinharda, majiteľa fabriky na nábytok v Arade, že v Indii pred rokmi bez potomkov zomrel istý Mikuláš Reinhard, majiteľ diamantovej bane, ktorý bol bratom pradeda aradského fabrikanta. O obrovskú pozostalosť zosnulého hlásili sa jeho ďalekí pokrevní z Nemecka a aj zaviedli pokračovanie, aby im pozostalosť bola vydaná. Anglický súd ale práve z listín týchto nemeckých pokrevných zistil, že nebohý Reinhard má v Uhorsku bližších pokrevných a týchto teraz úradne vyzvali, aby predostreli svoje písma dokazujúce stupeň pokrevnosti a tak i právo na dedictvo. Deditvo úradne šacujú na 180 millionov korún. Mikuláš Reinhard, o ktorom je reč, údajne ešte jako veľmi mladý odišiel do sveta a najprv usadil sa v Nemecku v meste Mannheime. Tu sa mu však život nepáčil a onedlho odišiel do Anglicka. Ale ani tu mu neprialo šťastie a čokoľvek začal, nič sa mu nedarilo. Keď už nevedel čo si počať, zverboval sa za anglického vojaka-zoldniera a s vojskom dostal sa do Indie. Viac rokov slúžil v anglickej armáde a za ten čas tak sa vyznačil, že ho anglická vláda odmenila statkom, kde potom gazdoval. A tu ho potkalo veľké šťastie. Na svojom statku objavil baňu na diamanty, z ktorej potom zadovážil si svoj obrovský majetok. Zomrel veľmi starý, ale rodiny po sebe nenechal, zomrel jako starý mládenec a bez testamentu a tak majetok jeho pripadnúť má jeho ďalším pokrevným. Aradský Reinhard vraj už aj najal si právotára, aby mu dedictvo vymohol.

Fajčenie na vlaku. Začiatkom budúceho mesiaca v železničných čakáľňach a vozňoch pre ľudí ohľadom fajčenia nastúpi nový poriadok, ktorý slobodu fajčenia obmedzuje. Dľa zprávy «Pol. Ért.» minister obchodu Karol Hieronymi totiž nariadil, že v čakáľňach všetkých železničných staníc, jako i tam kde sú dve jedálne v jednej z týchto fajčič neslobodno. Na toto treba obecnstvo upomenúť oznamom vyveseným v patričných miestnosťach. Krem toho minister nariadil, že na každom vlaku ku ktorému je pripnuto z tej istej triedy viac vozňov, aspoň jeden z týchto vozňov má byť zadržaný pre

nefajčiarov. Vozne tieto označené budú zodpovednými tabuľami s nápisom: «Nem dohányzóknak» (pre nefajčiarov) a z týchto vozňoch neslobodno fajčiť ani na chodbe. Jestli ku daktorému vlaku z tej istej triedy pripnutý je len jeden vozeň, v takomto vozni jeden oddiel treba nechať pre nefajčiarov. Keď v páde veľkého stisku fajčiar vysadne do vozňa pre nefajčiarov, musí sa od fajčenia zdržať a zamestnanci vlaku majú dozerat, aby do vozňa alebo do oddielu pre nefajčiarov so zapálenou fajkou alebo cigarou nikto nevošiel.

Bohatstvo židov. Len sama Rothšildovská familia vo Viedni má 11 tisíc 117 milliόνov korún majetku. Ťažko je človeku, aby si len o jedinom jednom milliόνovi dajaký pochop robil. Keď by sme jeden milliόν strieborných zlatoviek jednu na druhú položili, tak by ten stĺp dva kilometrov to jest dva tisíc metrov dlhý bol. Keď by sme ale tie zlatovky jednu celkom ku druhej položili, tak by sa s jedným milliόνom 29 kilometrov dlhá cesta dala vyložiť. Rothšild má ale viac než 11 tisíc takých strieborných šulkov! on by teda jeden 10 tisíc metrov dlhý a 1000 metrov široký priestor (plac) zo samými striebornými zlatovkami celkom vyložiť mohol. To je žiadna poviedka alebo bájka ale skutočná pravda. A Rothšild svoj ohromný majetok tak dobre využítuje, že mu osem do desať percentov donáša, ročne teda asi 900 milliόνov interessu. Len z tých interessov — ako vyrátali — by všetci obyvatelia Viedna a Paríža vyžiť mohli. Otec terajšieho viedeňského Rothšilda len s pár tisíc zlatovkami šiel do Viedna skrze všeliaké spekulácie prišiel ku tak k neuvereniu veľkému majetku. Čudná vec, že socialistickí vodcovia proti takým židovským boháčom, ktorí svoj majetok len od biedného kresťanského ľudu vycicali, nemajú nič, len oproti kňazským majetkom búria. Z toho vidno, že oni všetci s krivonosmi za jeden remeň fahajú, lebo sú tiež z pokolenia krivonosých pijavíc.

Púť do Rímu a do Palestíny. V mesiaci apríli viac púťov usporiada sa z Uhorska, ktorých väčšia čiastka do Rímu, jeden ale do svätej zeme pojde. 5-ho apríla pohne sa «Jubilálny púť» do Rímu z príležitosti 13storočnej pamiatky pápeža sv. Gregora, na kedy veľké cirkevné pobožnosti budú vo večitom meste. Vodca tohto pútu je dr. *Ján Bundala*, direktor krajinského spolku Cecílie.

12-ho apríla pod vedením biskupa *Dessewffyho* pohne sa s Budapešti na osobytom vlaku až do konca po suchej zemi, púť čanádskej stolice, ktorý poniesie pápežovi X. Piusovi pozdrav od Uhrov. Tento púť, ktorého duševné správy dr. *Ján Kiss*, profesor university a *Anton Wittenberger*, opát-kanonik riada, veľké uctenie čaká vo Vatikáne. — K tomuto pútu v Ríme pripoji sa púť ten, ktorý vedie cez Ancanu a po mori do Rímu i nazad *Erantišek Grósz*, Gánthský farár. Tiež púť biskupa *Dessewffyho* ten, ktorý povedie 12-ho apríla *Jozef Kompanek*, Veľko-Ostratický dekan a farár a *Karol Visolajsky*, horňo-semerédsky farár. — Zpomedzi uhorských púťov pri svojej zriedkavosti na veľký záujem môže rátať púť, ktorý povedie 29. apríla z Budapešti dr. *Ferdinad Wolafka*, debrecenský volený biskup. Paletinský púť tento pôjde cez Konštantinopol do Jeruzalema, po skončení pútu ale osobitne sa prihlasiacimi do Egyptu. Všetkých tu spomenutých púťov cestujúce plány možno zdarma dostať v centrálnej cestujúcej kancelárii v Budapešti (Vigadó-tér 1.)

Smrtné nešťastie potkalo v spišskom Kotterbachu dňa 27. februára 31ročného haviara Vojtecha Gronglovského. Pri robote zvalila sa naňho zem a ho pod sebou pochovala. Keď ho vyslobodili z pod zeme, bol už mŕtvý.

Preložený jarmok. V Krupine tohtoročný výkl. jarmok miesto 26. marca bude sa odbývať 24. marca. — Vo Volovciach miesto 6. a 7. apríla bude 13. a 14. apríla.

Strajk. Budapeštianski cementoví robotníci podali majstrom memorandum, v ktorom predostreli nasledovné požiadavky: 1. popravnenie mzdy na 10—20 percentov; 2. uznanie povereníkov; 3. sotrenie akordovej práce; 4. odpočinok na 1. mája; 5. poriadne zachádzanie s robotníkmi. Jak majstri do 20. marca na memorandum nedajú odpovede, všetci hlavnomestskí cementoví robotníci začnú strajkovať. — Robotníci Francovej šachty, ktorá je majetkom kamenouhelnej baňskej spoločnosti v Salgó-Tarjane vypovedali strajk. Na osadu vyslano bolo dvadsať žandárov. Obávajú sa, že strajk vypukne aj v ostatných baňach.

Štubnianske kúpele idú do predaja. Ako z Kremnice oznamujú, mesto Kremnica uzavrelo, že Štubnianske kúpele za večítú cenu odpredá.

Bitka na vlaku. Na železničnej čiare medzi Kölnom a Düsseldorfom dvaja cestujúci dali sa do bitky. Jeden na druhého hovoril, že mu ukradol pugillár s peniazmi. V bitke otvorily sa na železničnom vozi dvere a dvaja bijúci sa ľudia spadli s jachajúceho vlaku. Jeden hneď zomrel, druhého zomierajúceho odviezli do nemocnice.

Oklamaní vystahovalci. V poslednom čase účinkuje v hlavnom meste nebezpečná šudierska banda, ktorá svoje siete rozprestiera na vystahovalcov. Využívajúc nezkúsenosť dedinčanov vykoristí ich do posledného haliera. Posledne padol klamárom v obeť Jozef Marczy, nádeník z obce Agárd. Marczy 2. t. m. prišiel do hlavného mesta na východné nádražie. Keď vysadol z vagona pristúpil k nemu asi 25—30ročný, územčítý, ošúchane oblečený človek a vyzvedel sa od neho, že či ide do Ameriky. Neznámy sa mu s veľkou vďačnosťou ponukol, že nádeníkovi všetko vykoná, čo mu na cestu treba.

— Bez protekcie sa ťažko dostať do Ameriky, — vysvetľoval nezkúsenému.

S tým Marczyho zaviedol do Budína do jednej krémy, kde ich čakal jeden po pánsky oblečený človek a jeden po sedliacky oblečený gazda. Elegantný mladý človek povedal, že jeho otec vo Viedni zaoberá sa s vystahovaleckými záležitosťami a jeho preto poslal do

Budapešti, aby vystahovalcov k nemu upravoval. Marczyho vyzval, aby mu odovzdal svoje peniaze a vtedy na celej ceste nebude mať s vystahovaním žiadnej oštary. Pri elegantnom pánovi sediaci asi 50ročný po gazdovsky oblečený človek tiež posmeľoval Marczyho, len aby sme odovzdal svoje peniaze, aj on vraj tak spravil. Marczy na to panskému mladíkovi odovzdal 280 korún a tento nádeník vysadil na jeden viedeňský vlak, vysvetliac mu, že jeho otec bude ho už čakať na nádraží vo Viedni. Marczy došiel do Viedne, no tam ho veru nečakal nikto, darmo robil krik a pýtal svoje peniaze. Konečne vrátil sa do Budapešti a vec oznámil na policii, ktorá trochu prefikovaných švindlerov stopuje.

Odsúdení zlodeji. Ešte v januári sa stalo v Levoči (Spiš), že sa dvaja mladí robotníci menom Jozef Boroš a Anton Rigelský ráz v noci do jedného sklepu vlámali a tam odtiaľ všeliaké veci ukradli. Ale už na druhý deň ich chytili a do chládku posadili. Teraz Boroša na 6 a Rigelského na 7 mesačný žalár odsúdili. Aj Boh už dávno povedal medzi hrmením a blízkaním: «Nepokradneš!»

Veľkonočná púť do Ríma.

Usporiadaná je pod hlavnou ochranou Jeho eminenencie knieža-primasa. — **Odchod:** dňa 29. marca roku 1904. — Usporiada: budínska «Maria congregatio». — **Smer cesty:** Budapest Fiume-Ancona-Rím, a tou istou cestou aj nazpät.

Cena pre účastníkov:

na železnici	I. trieda,	na lodi	v skvostnej sále	300 kor.	
«	II.	«	«	I. trieda	210 «
«	III.	«	«	I. «	110 «

V tejto cene sa zahrňuje: 1. cesta; 2. celé zaopatrenie počas cestovania ta idúc; 3. päť a poldňové zaopatrenie v Ríme; 4. koč od železničnej stanice až po hotel a nazpät; 5. koč ku kostolu sv. Pavla; 6. vedenie.

Prihlasy prijíma do dňa 15. marca r. 1904 Adolf Thym, praeses congregatie v Budapešti, **Budapest, II., Toldy Ferencz-utcza 30.** (Katolícky spolkový dom), u ktorého aj programy sú k dostaniu.

V mene riaditeľstva: dr. *Inrich Sebök*, professor náboženstva v hlavnej reálke štátnej školy a *Adolf Thym*, hlavný tajomník budínskeho katolíckeho kruhu čo praesesovia congregatie.

Riaditeľstvo zúčastnivším sa do laskavej pozornosti odporúča knihu velebného pána farára Franca Grószu pod názvom: «A katolikus zarándok Rómában» (Katolícki pútnici v Ríme. Môže sa dostať o pôvodcu v Gánth, Fehér megye, u, p. Csákvár.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» **Budapest, V. ker. Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Posledné haliere.

Oheň. V Švabovcách vo Spiši dňa 28. februára 5 domov, 14 pobočných budovisk a 9 stodol zhorelo. Tak sa zdá, že dakto podpálil.

Najťažší človek je nateraz Tomáš Longley, rodák z Ameriky. Je teraz 55ročný a váži dvestosedemdesiat-

dve kilá. Je on pokoja milovný, vzdelaný človek a dľa zamestnania hostinský. Keď bol 50ročný, pozdravila ho nebohá kráľovná Viktoria telegrafične a on hrdý na tento prípis, vyvesil si ho v svojom hostinci na obdiv obecnstva.

Oznam.

Úctive dávam v známosť, že brožúry nášho vrelemilovaného velebného pána pátra *Zaoska* «Tridsaťročné jubileum» a «Odrobinky svatby kany galilejskej», ktoré on jakožto veľký dobrodinca chudoby obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského, sú ešte vždy u mňa k dostaniu.

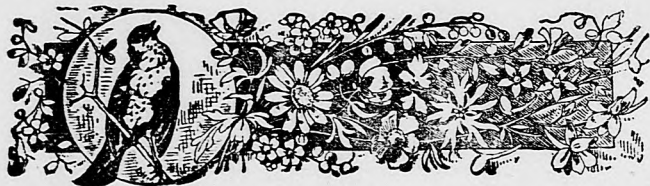
Preto láskave prosím všetkých dobrodincov chudoby, aby sa ešte hlásili o tieže knižočky. Kto má dobré srdce a chudobu miluje, nech že si neľutuje tých pár halierov poslať na ten vznešený cieľ. O podporu sa utieka 160 chudobných rodín, ktoré len s pomocou dobrých ľudí sú vstave svoj nový kostol, ktorý behom tohto roku vystavený bude, do poriadku dať.

Naša vrúcna modlitba za dobrodincov, nech preráža nebe, aby milosrdné srdcia pred trónom Božím došli milosrdenstva.

Lutišša o. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.)

S hlbokou úctou

Ján Greben, farár.

DOPISY.

Z Oravy.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kreštane» uverejniť.

U nás dedinský hlásnik utiahol sa na odpočinok. Tak mne zasvitla nádej stať sa obecným úradníkom. Rychtár nemal nič proti tomu ale ma poslal ku hlavnému slúžnemu. Či ma on zaschopného uzná. Vybral som sa do Námestova. V úradnej sieni čakal som dlho, bo u pána osviečeného boli práve dvaja chlapi. Z ich remennej kapsy som súdil, že zastávajú obecný úrad. Z tváre som im vyčítal statočnosť a z dlaňí ich som poznal, že sa ťažkou roľníckou prácou zapodieávajú. Kým by boli vstúpili do kancelárie, videl som jako jeden druhého štuchali, že ktorý ma zaklepať. Na šťastie ich išiel cestou hajdúk i opýtali sa ho, či pán veľkomožný sú v kancelárii. Takto už potom porychtovali sa a zaklopali. Ozvalo sa po dlhšom čakaní hromové: «No!»! Ja som sa k dverám prišmíknul počuť jako sa treba s takým pánom rozprávať.

Najsamprv som počul jako kašľali, kým im vyšiel hlas a potom začali: Pán veľkomožný, sme chudobná

obec. Náboženstvo je našim najdrahším pokladom. Detom bohatstva neodkážeme, ale im chceme zanechať prateľovskú vieru. K tomu cieľu s veľkou obetou vystavili sme si školu. Steny stoja, dach hotový, ale ďalej nevládzeme. Pýtali sme od p. ministra dovolenciu na sbierku milodarov, lež bez výsledku. Teraz prichádzame k vám, by ste nám vyprostriedkovali, že by sme tu od stolicy dostali dovolenie na sbierku.

Po krátkom vydychnutí chopil sa náš človek znovu slova: «Mali sme pred niekoľko rokami v obci žida. Sám prišiel k nám, sám sa ztratil. Jeho syn kdesi chorobou navštívený dostal sa do nemocnice. Ponevác nemal z čoho platiť, naša obec musela zaň složiť čosi 300 korún. Teraz za toho istého človeka pýtajú od našej ubiedenej obce 700 korún. My nie sme to vstave složiť, preto prosili by sme pána veľkomožného, keď by nás v tej veci zastali.

Tu bolo počuť, ako p. hlavný slúžny sa prechádzal «hm, hm,» vypúšťal hlas, akoby rozmýšľal a ťažkú vec mal riešiť.

Potom sa osopil:

Aha, tu ste! Teraz vám je slúžny dobrý. Nuž dobre, to sa vám všetko môže prislúbiť, lebo teraz budú volby. Snáď ste počuli, že pri predošlých voľbách Nemeckej Lupči tiež prislúbili most. Ešte ho nepostavili z tej vážnej príčiny, že pri budúciach voľbách znovu ho možno prislúbiť. Prislúbim (!) vám sbierku i oslobodenie od tej ťarchy, ale vy mi dáte slovo, že pri voľbách budete s nami hlasovať na liberálnu stránku».

Pri napnutej pozornosti puknul sa mi remeň, išiel som si ho zviazať, ďalšieho rozhovoru som nepočul.

Náz bývaly cestár statočná duša, lenže je veľmi zabudlivý. Častejšie sa s ním stalo, že miesto lopaty nosom ryl do blata a viac rázy sme ho stretli v garáde, jako na ceste. Pre ten svoj šport vzdal sa úradu. Jako som to počul, zasvitla mi nová nádej, stať sa nie dedinským hlásnikom ale stoličným úradníkom, cestárom! Dlho som nerozmýšľal, vzal som nohy na plecá hlavu do vreca a spiechal som ku pánu hl. slúžnemu. Nemohol som rátať zaraz na prístup, lebo v tej chvíli tiahli ku p. veľkomožnému páni notári. Po bajúsoch som poznával ich hodnosť. Zvedavosť zas ma len pritiahla ku dverám. Počul som vám, jako p. slúžny dával všelijaké poriadky, medzi iným, aby si za vlasteneckú povinnosť pokladali rozšíriť divo-liberálne noviny: «Az Ujság». To otcovské napomínanie nespadlo na kameň, tá muchotrávka rozšírila sa po okrese, ani egyptský snár. Tak tisnú naši katolíci za kúsok chleba liberálny voz a naše katolícke zásady zaviaznu do blata. Nevie, čo by som bol ešte múdreho vypočúvať, keď by ma náhoda nebola vyrušila z pozornosti. Hajdúch z nenazdania vsolil mi jednu na krk a ja splašený utekal som ďalej. Jedno by som bol chcel vypočuť. Čo budú pri budúcej voľbe dávať: či bryndzu a či guláš. Z toho múdry človek by vykumštoval, kedy budú volby, lebo bryndza ukazuje na pôst a guláš patrí do doby predturičnej. My zas' pospolití ľudia vedeli by sme, na čo máme zuby si chystať. Dva rázy som bol u pána

veľkomožného, ale som sa pohoršil na jeho politike. Jak to každý deň také múdre veci vystrája, človek by sa v predsieni jeho kancelárie za týždeň zošialel. Škoda, že tie steny nevedia vraveť; tie by nám moc vedely rozprávať. Pred predošlými voľbami ktosi hovoril, že tie kúsky pána veľkomožného vezmú koniec; a hľa, po voľbách zostalo všetko pri starom. Nepojdem viac pánu služnemu, nebudem ja hlásnikom, ani cestárom; lebo tí páni za mrvinku chleba žiadali by môj hlas, moje vôtum a to liberálom nedám. Statočnosť, čisté svedomie mi je milšie, jako vaše koštiale.

Pero mi žarty tropí, v očiach mi zas slzy hrajú, lebo futujem toho ľudu, ktorý na takých pánov daňuje, ktorí ho nadužívajú a všetko si s ním dovoľia.

Pána veľkomožného bedlivý počúvateľ *Kopiecky.*

***

Veľké-Bielice.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kreštane».

Ponevác už dávno som nič nečítal v našom «Kreštan»-e o Veľkých Bieliciach, za potrebné držím, aby som niekoľko riadkami svetú na vedomie dal, že aj my ešte žijeme, bárs veru biedno a núdžno, lebo zárobku nikde nič a výdavkov mnoho máme.

V našej obci všeobecný ponos sa ozýva na našich sklepníkov a krémárov, ktorí sú všetko židia. Tu máme troch židákov, ktorí krému aj sklep majú, a jedon z nich nadto ešte aj jatku drží, asice: Dúvida Šimko, Adolfa Engel a Švarca. Aj Engel aj Švarc majú za ženy deéry Šimkove, a tak v tomto rodinnom sväzku spojení v pazúroch nás držia, jedon druhého podporujú a sú v tom ustálení že jednotlivé potravné články začo budú merať a predávať. A ty ubohý kreštan, či sa ti ľubi alebo nie, musíš u týchto židov kupovať, čo potrebuješ, asice za to, začo sa im páči; musíš za petrolín, za to smradlavé palené, za múku, za mäso tolko dať, kolko žid pyta. A keď sa osloviš, že si nie spokojný, nuž žid pišno a naduto ukáže ti dvere, a taktó fa uctí: «keď sa ti neľubi, marš von.» Šimkovi sklep, kréma a jatka tak dobre ide, že od dobrej vôle už nevie, čo má robiť. Keď v ne-deľu ráno my chudobný roľníci a hoferi ideme si k nemu do jatky pre mäso, už má mäso po pol kile prichystané, ktoré je samé franforce, rebrá a kosti. Darmo si pýtame z toho stehna, ktoré tam na klíne visí, lebo že to on mnohorázi aj inde posiela. A ti chudobný kreštan, ak sa chceš obživíť s tou trochou tej hovädzej polievky, vezmeš si, čo ti tam hodí, zaškrípneš so zubami na žida a ideš domov.

A predsa nie oni od nás, ale my od nich závisíme. Tohoto príčina neni iná, iba tá, že naši židáci tu nemajú konkurencie a kreštania organizácie! Nevie, či som toto slovo dobre napísal, lebo ja som len v Bieliciach do školy chodil, ale od našich židov som sa dozvedel, že žid viacej sa bojí tej konkurencie, jako samého čerta.

Náš Šimko pred dvoma rokmi, keď Ján Balážovič tiež otvoril jatku, behal, lamentoval a všade sa ponosoval, že Ján Balážovič robí mu konkurenciu. Zakiaľ Šimko len sám sekal mäso, dával ho kilo po 44 krajciare. Jako náhle Balážovič začal sekať po 36 kr. kilo, náš milý Šimko začal sekať po 32 kr. kilo, teda o 12 kr. lacnejšie ho dával! Nuž Šimko povedzte, nenie toto pravda? Tedy som až pochopil, že čo je to tá konkurencia. A keď Šimko na kile zrázu 12 kr. vedel zpustiť, urobil to preto, lebo ešte aj vtedy mal pšores na ňom, lebo veď vieme, že žid si všetko dobre vyráta, a na škodu nič nedá.

Ale keď Ján Balážovič, nevedno prečo jatku zase zatvoril, náš Šimko cenu kila mäsa z 32 kr. povýšil hneď na 48 kr. a tak z rázu o 16 kr. drahšej začal ho sekať a od toho času v tejto cene seká ho až po dnes. A keď sa mu ponosujeme, že je to len predsa mnoho, nuž s tým sa nám vyhráza, že bude ešte aj drahšie sekať, a že keď sa nám neľubi, aby sme uňho mäso nekupovali. A veru má pravdu! Je pravda, že človek aj v meste musí dať za mäso 48 kr. len-že to mäso v meste ani porovnať sa nemôže so Šimkovým mäsom.

Našou povinnosťou je, aby sme našim židákom tú konkurenciu všade robily. Postarajme sa v prvom rade o kreštanského mäsiara! A preto vyzývám kreštanských mäsiarov, že bez obávania aby tu vo Veľkých Bieliciach jatku otvorili. Veľké-, Malé-Bielice, Nedašovce a Návovojce sú v stave dvoch mäsiarov udržať, najmä vtedy, keď ten kreštanský mäsiar aj sklep bude mať, v ktorom bude držať petrolín, múku, masť, a jestli aj bravčinu bude sekať. Že naše Bielice pre mäsiarov zlatá baňa sú, toho dôkazom je aj starý Balarovič, ktorý z mäsiarstva defom svojím veľký majetok zanechal. Toho dôkazom je aj Šimko, ktorý sa v práci nepretiahne, a predsa si nielen dobre žije, ale aj si na bok odkladá. Z čoho? Nuž z mäsiarstva a z páleného!

Jestli by ale do našej obci kreštanský mäsiar sa nehlásil, — čo sa síce veriť nedá — tak nám iné nič nepozostáva, iba, aby sme si konzum, sklep utvorili, a potom tam lacnejšie aj lepšie veci dostaneme, s tým rozdielom, že čistý osov už viac nepojde do vačku našich židov, ale s tým sa na konci roka my kreštania, ktorí budeme údovia toho spolku, rozdelíme. A preto občania, najmä vy majícejší gazdovia, poraďte sa najprv medzi sebou v tejto záležitosti, a potom otvorte v našej obci konzum, a veru neobanujete! My chudobní robotníci pripojíme sa k vám! Že jako to máme urobiť, aby sme mali taký konzum, kde by nápoje, mäso, múka, petrolín a iné veci boli k dostaniu, to je najlahšie, o tom by nás aj vodcovia broďanskeho konzumu poučili.

S Bohom.

Jeden bielický robotník.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti pride do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfí, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Znížené ceny. Knižka: «*K čomu vedie opilstvo*» smutná, ale pravdivá udalosť zo života Iudu stojí odtiaľ miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny dostať aj knižočku «*Chlieb Svätého Antona*», alebo: «dva obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «*Posol Svätého Antona*». Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia na «*Posla Sv. Antona*» obdržia jednu z týchto knižoček *zdarma*.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom modernom-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom Iudu do pozornosti.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Krestania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Ťažký úder je to na každého, keď pri liečení nemoci užívajú liek nespomáha. Preto môžeme pozdravovať *Eugena V. Felleru*, lekárniku pre jeho nenahraditeľný a nevyhnutelný liek: Fellerov Elsa-Fluid, lebo ho nielen v cudzozemsku ale aj u nás rozširuje. Fellerov Elsa-Fluid, ktorý už mnohým ľuďom aj život zachránil, na rímskej, nizzskej, parížskej, berlínskej, londýnskej výstave bol vyznačený a najnovšie dorábateľ obdržal aj strieborný odznak rádu španielskeho červeného kríža. Nesvedomiti napodobňovatelia na počutie tohoto všemožným spôsobom a pod podobne znejúcimi menami (ako na pr. Gold-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid atď.) napodobňovacie Fellerov Elsa-Fluid a ešte tiež aj ochrannú známku padelali. Od takýchto neupotrebitelných napodobnenín vo svoj vlastný prospech nech sa každý chráni. Opravdový Fellerov Elsa-Fluid možno dostať (12 flášiek alebo 6 duplovaných flášiek aj s poštou za 5 korún) u dorábateľa **Eugena V. Felleru, lekárniku, v Stubici, Templom-u. 18. sz.** (zahrebská stolica).

***

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo požičky sám prevádzajúci ústav, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «*Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete*» v Budapešti.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

J. P. O akátne sadenice zadajte si prosbu k lesnému úradu. Sadenice možno že snáď dostanete za zníženú cenu.

K. P. v T. Všeličo sa dá uveriť, ale že by dajaká mátoha dakoho shodila s veže to nikto neuverí.

N. M. R. Adressujte takto: Plonka-Szirány-Város börgyár, Turócz Szt-Márton.

2370 Aj vy takto adressujte: Vágvölgyi czukorgyár r.—t. Trencsén-Tepla.

Sklenár. Zlatnói üveggyárak, Novek Emil és Társai, Zlatnó.

J. S. G. Sv. B. My nemôžeme Vám udať tie podmienky, ale ich Vám dá prešporská voj. vrchnosť. Prosbu zadajte tak, ako sme to v chýrniku podotkli. Ačkoľvek, keď je to od Vášho odboru, teda máte predsa znať, jako sa Vám treba o to uchádzať.

M. M. v Rusku. Amerikanskí údovia «*Spolku Sv. Adalberta*» (Vojtecha) v Trnave dostávajú diplomy u vel. p. Andreja Pauču, farára 47. Church, St. Pittston, Pa. N.-Amerika. A tak podobne aj všetky články spomenutého Kruhu možno uňho objednať.

Frant. Luža, Papfa. Všetky čísla poslali sme Vám v min. sobotu. Došly?

K. J. Zakiaľ dopisnica došla, už čísla boli poslané.

Pavel Huncsík vo V-Topolčanoch. Taký slovník my nemôžeme pre Vás jediného zhotoviť; ale že sa dá už hotový za 8 korún aj 90 halierov kúpiť, to po odoslani výšudaného obnosu, môžeme Vám k vôli urobiť.

K. Ježík v N. U Vás musí byť nejaká iná chyba; lebo na pošte alebo na Vašom bydlisku. Dľa žiadosti sme pridali k nemu «Jančiareje» a predsa skoro každý mesiac žiadate druhý ráz číslo.

Viacerým. Pre nedostatok miesta nemožno nám teraz všetkým odpovedať. Budúčne.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 8·20—8·85, peštianska K. 8·15—8·70, belehradská K. 8·15—8·65, banátska (76 kilogramová) K. 8·10—8·60. — *Raž:* K. 6·45—6·70. — *Jačmeň* na krm K. 5·80—6·10. — *Ovos:* prvotriedny 5·90—6·10, druhotriedny 5·75—5·90. — *Kukurica:* K. 5·45—5·55. — *Repica:* K. 10·35—10·55. — *Prosó:* K. 5·30—5·40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	14·40	13·60	13·00	12·50	12·00	11·80	11·20
			č.	7	7½	8	
			K.	10·70	9·50	5·80	

Otruby: K. 4·30, hrubé K. 4·40.

Datelinové semä: lucerna K. 54·00 do 62·00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 4·00—4·40, žlté K. 5·00—6·00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 7·75—8·00, tmavý K. 6·50—6·80, drobný K. 8·50—9·00, tarkavý K. ——. *Hrach:* K. 12·—13·00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14·00—15·00. — *Konopné semä:* K. 9·00—9·25. — *Lanové semä:* prima K. 12·90—13·00. — *Rasca:* K. 29·00—30·00. — *Mak:* sivý K. 24·50—25·00, modrý K. 26·00—27·00. — *Ladník:* K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 69·00—69·50, kockový K. 71·00—71·50, kandis biely K. 72·00, žltý K. 68·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 46·00 prima ruský (***) K. 43·00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 14·25—14·50, slavanský (1903) K. 14·25—14·75 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 20·00 do 20·50, srbské (80—85 kus.) K. 24·00—24·50.

Sviňská masť: budapeštianska K. 67·50 do 68·00.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 60·00—60·50 za 50 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 151·00 do 152·00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 43·00—44·00.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Na 8 dňovú próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opravdivú Solinger mašinu na strihanie vlasů, a zaväzujem sa tu istú behom 8 dní späť prijat a tak tiež aj peniaze späť pošlaf. Mašina je 61 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nesmela ani v jednej domácnosti chýbať, lebo cenu tejto mašiny pri 2 defoch za štvrt roka zošporujeme.

Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnozí je jasno bruná 2 zl. Kónské nožnice, voľačo pre gazdov neoceiteľného len 4 zl.

Z ásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dielni.

LEO LATEINER — **WIEN**, —
I., Fleischmarkt 17—42.

Dôležité

na žalúdkovú nemoc trpiacim!

Nechuf k jedlu, bol'asti žalúdkové, dvíhanie, netrovenie, bolenie hlavy atď. zaraz prestane od svetoznámych opravdivých **BRÁDY-ho MARIACELLSKÝCH ŽALUDKOVÝCH KVAPIEK.**

Jedna malá flaška s návodom užívania 80 hal., veľká flaška 1 kor. 40 hal.

Dostať v lekárňach.

Hlavný sklad : D. BRÁDY, lekaren ku «Uhorskému Kráľovi» vo Viedni, odkiaľ na požiadanie každému zašlu zaujímavú

„Speciálnu brošúrku“

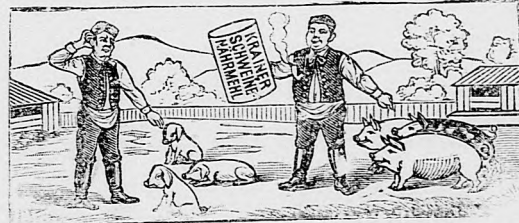
Pri vopred zaslaní 4 K 50 hal. zašle spolu i vyplatením pošty 3 veľké flašky

Zastupiteľstvo pre Uhorsko:

Lekárneň Jozefa Töröka

Budapešť, VI., Király-u 12.

Chránite sa od faldelateľov! Opravdivé Mariacelenské žalúdkové kvapky s výšudanou ochrannou známkou opatrené.

Krainer záživná múka pre svine

od doktora **Trnkóczyho**, ztučnujúci a ochranný prostriedok polepšuje a rozmnožuje: mäso, masť, chut a zdravie.

Zdravým sviniam dostatočné je týždne do pokrmu, za jednu lžicu dať. 1 obalka za 50 halierov k dostaniu je vo všetkých obchodoch, 5 obalkov 3 koruny s dopostaním už aj dobierky z pošty na sklade fabriky

Apatieka „Trnkóczy“ Laibach (Krain).

Podakujúce listi aj úradné uverejnenia spresvedčením účinku prachu tohto jak u chorých u zdravých svi každý den dochádzajú.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách dobrej ajakosti, 1 kus po 65—70 kr. **detšké sukienky** 20 kr. **dobierkou zasiela: ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. Jimramov Morava. Tovar, jestli sa nehodí, prijmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť, vylúčená.

Najlepšie

Koše

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som spnomocnený, spnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlíčky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci lížice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové lížice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú lížicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú lížicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčce.
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a veľm len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké strieborné striebra je jedna s vonku a s nútra biela kova, ktorá striebornú farbu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepačí peniaze spätky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrásňujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliš je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. **Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou** (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 80 kr. Koložvár baron **Bánffy** jeho exell. S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku.

Zasielku s jedácin servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú. **S. Keresztes** hlavný slúžny. Bozovič, Kr.-Sörénska st.

Pravá Islandská Treska (Stockfisch)

močená, veľmo jemnej jakovosti 1 kg. za 80 halierov, k dostaniu u

Ottokár Zenotti v Tišnové u Brna (Morava).

Pr ipoštových balikoch 5 kg. 1 balik zdarma. Objednávky zasielajú sa poštovou dobierkou.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseluje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpaníu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaníu srdca, bofasti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti

Nietajm prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparat nemá sa držať za aparat Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparat upotrebiť!

Malý aparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparat 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

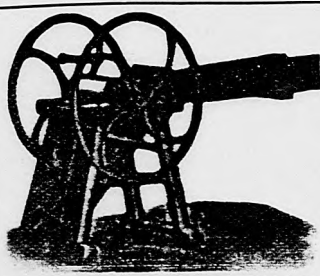
Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Páni hospodári! Netreba vám via-

cej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláčacky s oceľovými guľičkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

lahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON

fabrikant hospodárskych strojov
v Bytči (Nagy-Bittse).

Peniaze „mnoho“ peňazi!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddelenu

«Mercuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Pozvanie.

Chlebnický gazdovský, potravný a uverný spolok bude **dňa 27. marca 1904 popoludni o 3 hod.** v školských miestnosťach

III. riadne valné shromáždenie

vydržiavať, ku ktorému údovia v smysle stanov povolávajú sa.

Predmety:

1. Vyvolenie dvoch údov k uhodnoverneniu zápisnice tohoto valného shromáždenia.
  2. Zpráva správy a dozorného výboru o minuloročnom výsledku, predstretie súvahy a udelenie absolutoriuma.
  3. Uzavretie o rozdelení čistého osahu.
  4. Volenie správy a dozorného výboru.
  5. Volné návrhy.
- Dozorným výborom prezkúmané účty v miestnosti spolkovkej ktokoľvek obzrieť môže.
V Chlebniciach, dňa 1. marca 1904.

Správa.

Žiadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 400 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

JÁN KONRÁD

I. hodinová dielňa a výnimečný obchod
v **BRNE** (Česko).

80c.

Vnemocnici Sv. Rochusa bolo už 138 pádov takých z pomedzi ktorých ostalo úplne vyliče- ných 129. Od dávnejšej doby totiž upotrebujú na proti ľahke takzvaný

REPARATOR.

KRIEGER

Veľká flaša stojí 2 kor. — Malá flaška 1 kor.

Chráňme sa od napodobňujúcich.

Hlavný sklad je:

Viekárni Korona,
Budapest, VIII., Kalvin-ter.

K dostaniu je aj po druhých le- kárnach. Poštové rozposie- lanie je každodenne.

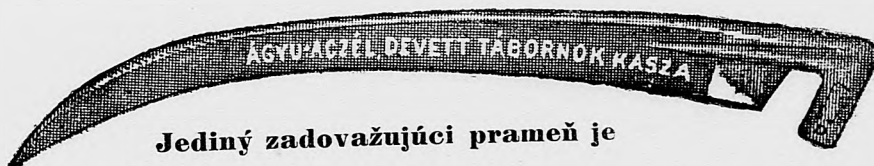

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-É,

jediný zosielateľ kosí generála Devetta,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí).

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová poška zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vy- probovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od vyš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zaše.

OCHRANCA ŽIVOTA.

Skutočná udalosť zo života. — Rozpráva: **ONDREJ FABIAN V TURKEVE.**

Napodobnenie tisku je zakázané.

Odkedy je svet svetom, nikto ešte tak nezkúsil ošoh čítania, ako môj otec, ktorý bol fažko nemocný a že je teraz zdravý, môže ďakovať len tomu, že vie čítať.

Osem rokov sa trápil môj otec na žalúdočnú krč, črevové neduhy, namálokrevnosť, každý rok ho na-

padla červienka a pritom klopanie srdca. Toto boli jeho vnútorné choroby. Lež trpel neborák aj na strašné zovnútorne neduhy. Ohavne ho trápili lámka a rheuma, bolel ho driek, mal strašné lúpanie a nebolo mu žiadnej pomoci. Už-úž vzdal sa toho, aby vyhadzoval groše na lieky, do perin zakrútený celý deň sedel pri kachloch a čítal z modlitebnej knižky a z kalendárov. Naraz vám zkríkne: — To je ono!... — Čo? — pýtali sme sa ho. — To je ono! — opakoval stárec a ukazoval na jednu poviedku s nápisom «Tajomstvo jedného starca», v ktorej istý Štefan Szabó vypráva, že už žiadan liek na svete nemohol mu pomôcť, konečne sa obrátil ku chýrečnému Fellerovmu «Elsa-Fluidu», z lekárne Eugena V. Feller v Stubici, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stolica), ktorý nielen jeho vyliečil, lež ešte aj mnohých iných ľudí v obci. Nechceli sme pokaziť nášmu úbohému otcovi jeho dobrú vôľu a na jeho žiadosť dali sme mu doniesť z lekárne Eugena V. Feller v Stubici, Templom-utca 18. sz. za 5 korún 12 flášiek toho «Elsa-Fluidu», lebo menej nepoše. Pán lekárnik na poštovú dobičku poslal nám jeden tucat flášiek Elsa-Fluidu a pripojil k nemu aj návod o upotrebení, z ktorého sa dozvedel, ako treba liek užívať. Poštu zaplatil on sám.

Za 14 dní každú hodinu 20 kvapiek vypil môj otec v mlieku z tohto voňavého «Elsa Fluidu» a každé ráno a každý večer sa dobre natrel týmto «Elsa-Fluidom». Od 9. dňa sa lepšie cítil a začal už aj chodiť, o dva týždne ale bol už úplne zdravý.

V dedine a na okolí sa onedlho každý dozvedel, že môj otec je zdravý. Všetci si objednali Fellerov Elsa-Fluid a div-divúci, každému osožil. Tu len niekoľko pádov chcem pripomenúť: Štefan Dandár následkom svojej staroby mal slabý zrak, už skoro oslepnul a preto začal užívať Fellerov Elsa-Fluid. O šesť týždňov mal taký zrak, ako mladý človek. Ján Velký a ešte iných 20 ľudí mali klanie, bolenia drieku, bolela ich hlava a kríže, veľmi kašľali, mali influencu a Fellerov Elsa-Fluid všetkých vyliečil. Žena Karola Erósa mala závrat, bolely ju prse a mala horúčku. Gazdina pána farára dostala na tvári otvar, na nohe mala zastaralú ranu, bolel ju krk. Ondrej Zázvorka a jeho šestero detí trpelo na žltáčku, žalúdočnú neduhu, mali zatvrdnutú stolicu a hlísty. Fellerov Elsa-Fluid tak tieto ako aj všetky iné nemoce úplne vyliečil.

Elsa-Fluid stal sa ustavične viac chýrenejším, chudobní ľudia poskladali svoje groše a mnohí si objednali dohromady 4 tucty za 16 korún, aby im to takto lacnejšie vyšlo. Tento liek osoží aj drúbčiči a ošípaným. Môjmu starému otcovi nedalo pokoja, ako by mohol preukázať svoju vďaku pánu Eugenovi V. Fellerovi, ktorému mohol ďakovať celé svoje zdravie. Keď raz prišiel z kostola, povedal mi takto: To môžem čítaniu ďakovať, že som v kalendári na tento dobrý liek prišiel, ktorý bol ochrancom môjho života, sadni si teda syn môj a napíš lekárnikovi Fellerovi, ako som bol chorý ako mi pomohol Fellerov Elsa-Fluid, a aby nešanoval groše, ale aby dal vytlačiť do novin a do kalendárov, nech vie celý svet, aký výtečný liek je jeho Elsa-Fluid. — Vy, milí čitatelia, keď si chcete dať doniesť Elsa-Fluidu a chrániť sa chcete od všelijakých iných hercenných padelanín, takto adressujte:

Eugen V. Feller, lekárnik

Stubica, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stol).

Daj Pán Boh, aby sa tento zázračný liek nikdy neminul a každému tak výsledne osožil ako môjmu starému otcovi

Len napodobneniny nekupujme, lebo načo napodobneniny kupovať, keď za tie isté peniaze opravdivý Fellerov Elsa-Fluid tiež možno dostať? Pozorujme teda na meno «Feller».

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z esencií príjemne voňajúcich bylín so známku „Elsa“)

musí na všetkých úpravách a na každej fláške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov «Elsa-Fluid» vyznačený bol zlatou medailou, križom a čestným diplomom v novjšom ale čase španielsky rád červeneho križa vyznačil šhotoviteľa «Fluidu» záslužnou striebornou medailou. Objednávajte si Fellerov «Elsa-Fluid» len poštovou dobičkou, alebo za vopred zasláné peniaze.

Cena opravdivého Elsa-Fluidu:

12 fláš alebo 6 dvoj. fl. s 5 korún — hal.	24	12	8	60
Ajsportom, škatulou a návodom k upotrebinu!	36	18	12	40
	48	24	16	—
	60	30	20	—

Zdarma

dostanete po každom opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 flášku.

Ďalej odporúčajú sa **FELLEROVE Rebarbara-Elsa-Pilulky**

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vyprobovaný prostriedok na prehnatie; účinkuje rýchle, isto, bezboľavne, zvyšuje chuť k jedeniu a napomáha trávenie, čistí a ulavuje bóle a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko.

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Gold-Else-Fluid, Lujza-Fluid atď.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno a nej mená «Feller» a «Elsa».

Len **FELLEROV ELSA-FLUID** je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí, píšme rekommandovan.

«Ja som s vašim Elsa-Fluidom veľmi spokojný, to dokazujú moje objednávky. Elsa-Fluid budem vždycky po hotove držať.

Fr. Maurer,
lekár.

Fieberbrunn (v Tyrolsku).

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid a pravé Fellerove Elsa pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorabateľa:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utca 18. sz. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č 12., v lekárni «Nádor» dra Eggera Vací-körút č 17. a v lekárni Bélu Zoltána, Szabadság-tér.

Výsledok Elsa-Fluidu je výborný, nielen mne veľmi dobre slúžil, ale aj detom v obci.

Bolenia hrdla mi prestalo, jako aj bolenia prs a hlavy. Mnohým detom som pomohol s nim pri boleni žalúdka.

Andrej Lipcsei,
Imrich-Istvánfalva, o. p.: Stracena, (Spišská stolica).